

COMBATEREA INFRAȚIONALITĂȚII TRANSFRONTALIERE

Prof. univ. dr. VASILE PĂVĂLEANU
Universitatea „Ștefan cel Mare” – Suceava

1. Considerații generale

Procesul de globalizare a cuprins cele mai variate sfere economice, sociale și multiculturală, având implicații tot mai mari în domeniul criminalității. Proliferarea fenomenului infrațional a depășit, demult, granițele naționale și asistăm, în prezent, la o internaționalizare a acestui flagel. În aceste condiții, legislațiile statelor, nu mai pot contribui în mod eficient la combaterea acestui fenomen nociv pentru societate și omenire, fiind necesare măsuri adecvate și pe plan internațional.

Crima organizată și terorismul constituie una din provocările majore cu care sunt confruntate statele și democrația. Unii autori¹ și-au pus întrebarea dacă statele sunt capabile sau nu de a lupta contra crimei organizate. Este evident că în epoca mondializării criminalitatea organizată nu se combate numai în interiorul frontierelor, întrucât esența sa este de a fi transnațională. Dacă infractorii sunt într-o continuă mișcare săvârșind fapte penale în mai multe state, atunci trebuie internaționalizată lupta împotriva criminalității organizate transnaționale, aceasta constituind o strategie elementară a politicii penale.

Atentatele de la New York și Washington din 11 septembrie 2001, au bulversat datele în materia luptei împotriva criminalității. Dacă împotriva acestor evenimente majoritatea statelor aveau tendința de a considera că activitățile grupurilor criminale organizate erau independente de grupările teroriste prin rezoluția 55/25 a Adunării Generale a Națiunilor Unite s-a adoptat Convenția împotriva criminalității transfrontaliere organizate, la 15.XI.2000² care a evidențiat legătura de principiu dintre criminalitatea organizată și terorism. Astăzi lupta împotriva terorismului presupune abordarea crimei organizate sub toate formele sale. Modalitățile crimei organizate, corupția, spălarea banilor sunt utile pentru teroriști. Sub acest aspect Consiliul de Securitate al O.N.U. a afirmat cât se poate de clar legăturile între criminalitatea organizată și terorism.

Distincția dintre terorism și crima organizată este simplă: prima nu urmărește un scop lucrativ, iar rațiunea de a fi a celeilalte este de a face bani. Dar această clasificare elementară nu rezistă mult timp unei analize.

În realitate, unele rețele teroriste au nevoie de bani pentru finanțarea activității lor, iar crima organizată are legături privilegiate cu acestea.

Este sigur că declarațiile cotidiene sunt făcute pentru a exprima voința conducătorilor politici, economici și sociali de a lupta de fiecare dată împotriva terorismului, crimei organizate și corupției. Totuși rezultatele nu sunt cele așteptate.

O altă problemă majoră care se pune statelor ca și societăților este de a găsi soluții pentru a pune în loc strategii de luptă împotriva criminalității transnaționale organizate, respectiv cum se conciliază valorile universale ale statului de drept și dispozițiile restrictive de libertate care sunt necesare luptei contra acestui flagel. În sfârșit, trebuie avută în vedere amploarea

---

¹ Jean-Paul LABORDE, *État de droit et crime organisé*, Dalloz, Paris, 2005, p.VII.

² Ratificată de România prin Legea nr.565 din 16.X.2002, M.Of. nr.213 din 8.XI.2002.

fenomenului și pericolozitatea grupurilor criminale organizate și necesitatea de a pune în loc dispoziții speciale restrictive de libertăți publice.

Este vorba de una dintre dificultățile majore întâlnite în lupta contra criminalității transnaționale pentru care se cere un echilibru necesar între imperativele acestei lupte și respectarea drepturilor omului. În plus, crima organizată trebuie considerată ca fiind o conduită întâlnită la organizațiile infracționale, structurate minuțios și adesea profesional, a căror membri sau agenți pot corespunde sau nu facil tipului sau modelului criminalului tradițional.

Totuși trebuie realizat un echilibru între protejarea drepturilor omului și imperativele legate de lupta împotriva crimei organizate și indirect la protecția victimelor practicilor mafioate și stabilitatea societății noastre democratice.

Grupurile criminale organizate sunt din ce în ce mai periculoase și adesea profită de slăbiciunile societății. Printre elementele de care țin cont grupurile criminale figurează pe primul plan cadrul juridic al statelor și mai ales dispozițiile penale și financiare care le permit sau nu dezvoltarea activității lor. Astfel, grupurile criminale nu ezită deplasarea în zone juridice în care legislația este mai permisivă pentru desfășurarea activităților lor și mai puțin represivă pentru infracțiunile care pot fi constatate și urmărite. Cu siguranță, legislațiile penale și financiare nu constituie decât o parte din mijloacele de acțiune care permit contracararea activității grupurilor criminale organizate, însă nu cea de bază. Fără încriminările necesare, fără reglementările financiare indispensabile luptei împotriva spălării de bani, nu este posibilă demararea unei strategii de luptă contra crimei organizate și nu se pot proteja drepturile omului. Astfel, deși adesea se vorbește de acțiuni ale poliției, activitatea serviciilor de informații sau justiție, nimic nu este realizabil fără legi clare și utile, eficiente și respectarea drepturilor fiecăruia pe baza unui control judiciar solid al dispozițiilor derogatorii de la dreptul comun.

Lupta împotriva infracționalității transfrontaliere se poate desfășura pe plan internațional, regional și internațional.

2. Reglementări de drept internațional

Strategia luptei împotriva criminalității la nivelul statelor poate fi realizată prin reglementarea unor dispoziții legale care să constituie un drept penal internațional modern, a cărui izvoare constau în convenții, protocoale, cutume internaționale și principii generale de drept internațional. Se spune că, în ultimii ani, dreptul penal internațional a „explodat”, fiind adoptate la nivelul Națiunilor Unite într-un termen mai mic de șase ani, șapte noi documente privind sancționarea faptelor de terorism, crimă organizată și corupție.³ Dar simpla adoptare a unor documente internaționale în domeniile menționate nu este suficientă pentru a contribui la diminuarea criminalității organizate transnaționale și a terorismului, fiind necesare anumite metode pentru punerea în aplicare a instrumentelor internaționale.

- O metodă clasică este de a lăsa statelor aplicarea convențiilor și protocoalelor;
- Există apoi o metodă excepțională în ipoteza în care Consiliul de Securitate în virtutea capitolului 7 din Carta Națiunilor Unite, pune în aplicare aceste decizii, dispunând măsuri de constrângere excepționale. Este cazul tuturor deciziilor Consiliului de Securitate care stabilește misiuni de menținere a păcii. Pentru prima dată în istoria Națiunilor Unite, Consiliul de Securitate a adoptat rezoluția (1373) pentru a face față periculoaselor fapte de terorism, cerând statelor să pună în aplicare mai multe instrumente contra terorismului;
- O nouă metodă, modernă, a fost utilizată pentru prima dată în materie penală pentru a elabora Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale și a protocoalelor sale.

---

³ J. P. LABORDE, *Op. cit.*, p.XV.

În lupta împotriva criminalității transnaționale organizate un rol important revine organizațiilor regionale și subregionale. Sub acest aspect, unii autori⁴ au susținut că o internaționalizare a luptei contra crimei, dacă este organizată la scară mondială, este mai puțin eficace. La scară regională, această luptă are totuși șanse de a fi mai eficientă.

Totuși, nimic nu va mai fi posibil fără incorporarea în legislațiile naționale a dispozițiilor diferitelor convenții sau planuri de acțiune elaborate la nivel internațional. În această privință, convențiile internaționale în materie penală pot fi considerate ca fiind direct incorporate în ordinea juridică internă. Potrivit art. 11 alin. 2 din Constituția României, tratatele ratificate de parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern. În materie penală, de altfel, simpla încredințare a unei fapte nu are nici o importanță dacă nu este prevăzută și sancțiunea ce se poate aplica. Din acest motiv, oricărei infracțiuni trebuie să-i corespundă o pedeapsă și pentru aceasta încorporarea în legea națională sau în Codul penal al unui stat este o necesitate. Spre exemplu, în noul Cod penal, au fost reglementate în titlul IV, crime și delict de terorism (art. 295 –299).

De asemenea, se poate pune problema încorporării dispozițiilor privind procedura penală, spre exemplu, cele privind protecția martorului sau a victimelor. Pot fi stabilite reguli specifice, privind tehnicile speciale de investigație și în mod deosebit recurgerea la livrări supravegheate, anchete comune la care să participe servicii din mai multe state, transferul de proceduri penale, stabilirea de antecedente penale și mai ales utilizarea cooperării între serviciile investite cu aplicarea legii.

Dar, problema luptei împotriva crimei organizate și a terorismului nu poate fi reglementată numai la nivel național sau la nivel regional, ci și la nivel internațional. Atunci când organizațiile criminale au ramificații în lumea întreagă trebuie unite eforturile tuturor statelor pentru a se reuși o diminuare a flagelului criminalității.

Se impune deci sensibilizarea profesioniștilor, a cetățenilor și politicienilor, inclusiv surmontarea dificultăților constituționale, juridice și profesionale atunci când se acționează în domeniul luptei împotriva crimei organizate și a terorismului.

Dar, lupta împotriva crimei organizate presupune o viziune a politicii penale la nivel planetar. Convenția Națiunilor Unite împotriva traficului de stupefiante și de substanțe psihotrope care a fost adoptată la 20 decembrie 1988 a constituit un prim instrument juridic la nivel mondial privind criminalitatea transfrontalieră organizată.

Evoluția acestei criminalități a dus la diversificarea activității grupurilor crimei organizate ceea ce a impus adoptarea unui nou instrument și anume Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transfrontaliere organizate la 15.XI.2000.

2.1. Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transfrontaliere organizate

Chiar din primul articol rezultă că obiectul convenției este promovarea cooperării și combaterii mai eficace a criminalității transnaționale organizate.

Convenția are în vedere toate aspectele luptei împotriva crimei organizate, înglobând dispozițiile privind încredințări și pedepse, cooperarea internațională și mijloace de investigare modernă, interceptarea convorbirilor telefonice ș.a. Ea prevede obligații diferite ținând cont de sistemele juridice existente și conține dispoziții absolut obligatorii, obligatorii și de recomandare.

- Din prima categorie face parte art.15, care prevede că fiecare stat-partea adoptă măsurile necesare pentru stabilirea competenței față de infracțiunile prevăzute în art.5, 6, 8, și 23 din convenție dacă infracțiunea este comisă pe teritoriul său.

- Din a doua categorie face parte art.10, care dispune că fiecare stat adoptă măsurile necesare potrivit principiilor sale juridice pentru stabilirea răspunderii persoanelor juridice.

---

⁴ J. PRADEL, G. CORSTENS, *Droit pénal européen*, Dalloz 2002, p.5.

- Ultima categorie se regăsește în art.21, potrivit căreia statele părți examinează posibilitatea de a transfera procedurile relative la urmărirea unei infracțiuni vizate prin convenție.

Convenția este un instrument în aplicarea de statele părți și nu prin organe supranaționale, sens în care art.4 prevede că statele părți își îndeplinesc obligațiile într-o manieră compatibilă cu principiile egalității suverane și al integrității teritoriale a statelor și al neamestecului în treburile interne ale altor state.

Mijloacele de luptă prevăzute sunt pe măsura complexității activității criminale care trebuie combătute. Sunt prevăzute nu numai încriminări și măsuri de cooperare internațională, ci și dispoziții privind prevenirea, formarea profesională și protecția martorilor și a victimelor.

Convenția conține dispoziții variate și anume:

- Dispoziții care explică unii termeni cum ar fi definirea grupului criminal organizat, transnaționalitate sau bunuri supuse confiscării.
- Încriminarea faptelor pe care statele părți la convenție trebuie să le adopte:
  - participarea la un grup criminal organizat;
  - spălarea banilor;
  - corupția;
  - împiedicarea bunei funcționări a justiției.
- Un regim complet de cooperare internațională incluzând reguli precise pentru extrădare, transferul persoanelor condamnate, asistența judiciară, anchete comune, tehnici speciale de anchetă, cooperarea între serviciile de schimb de informații asupra naturii criminalității organizate și stabilirea antecedentelor penale.
- Măsuri preventive ca și măsuri consacrate formării profesionale a învinuiților anchetați și a protecției victimelor.

Dacă statele acceptă punerea în aplicare a convenției, aceasta este condiționată de aplicarea în exclusivitate în domeniul luptei contra criminalității transfrontaliere organizate.

Articolul 3 prevede trei condiții cumulative și anume:

- *Prima condiție stabilește că dispozițiile se aplică în cazul anchetelor și urmărilor privind:*
  - participarea la un grup criminal organizat, spălarea produsului infracțiunii, corupția și împiedicarea bunei funcționări a justiției.
  - infracțiuni grave, respectiv cele sancționate cu o pedeapsă privativă de libertate al cărui maxim nu trebuie să fie mai mic de 4 ani. În cursul negocierilor privind elaborarea au avut loc dezbateri importante privind infracțiunile care trebuie incluse în cadrul convenției, fiind exprimate mai multe opinii:
    - Una avea în vedere stabilirea unei liste a infracțiunilor, soluție ce a fost abandonată întrucât nu puteau fi incluse toate infracțiunile care aveau relevanță sub aspectul crimei organizate.
    - Alta, însușită de negociatori, se referă la definirea infracțiunilor grave în raport cu anii de închisoare prevăzuți de lege. S-a demonstrat că majoritatea legislațiilor consideră infracțiuni grave orice act criminal pedepsit cu mai mult de 4 ani închisoare, opțiune care a fost luată în considerare. Deși această opinie este suplă, ea ar putea ridica probleme legate de dubla încriminare, întrucât aceste infracțiuni au un singur punct comun, nu definirea infracțiunii, ci cuantumul pedepsei prevăzute.
- *A doua condiție are în vedere ca infracțiunea să fie de natură transnațională. Fără acest element convenția nu s-ar putea aplica, cel puțin în privința dispozițiilor referitoare la cooperarea în materie penală.*

Se vorbește adesea de crime transnaționale sau internaționale fără a se ști exact ce sunt acestea și la ce se referă autorii.

În cadrul Convenției de la Palermo, s-a insistat pentru stabilirea elementelor transnaționalității ale criminalității organizate, definirea grupului criminal organizat și a transnaționalității pentru comunitățile internaționale de a înțelege criminalitatea organizată.

Așadar, crima organizată fiind definită din punct de vedere juridic a devenit susceptibilă de a fi urmărită și condamnată.

În mod fizic se pune întrebarea ce se înțelege prin infracțiunea transfrontalieră, respectiv transnațională.

- Este o infracțiune comisă în mai multe state cum ar fi un trafic de persoane, care debutează în România și se desfășoară în Serbia, Italia, Franța, Spania.
- Este o infracțiune comisă într-un stat, ce implică un grup criminal organizat care desfășoară activități criminale în alte state.
- Este o infracțiune săvârșită într-un stat, dar care are efecte în mai multe state.
-

- *A treia condiție are în vedere un grup infracțional organizat.*

Pentru a se putea aplica convenția se cere condiția să fie implicat un grup infracțional organizat în săvârșirea infracțiunii. Potrivit art. 2 lit. a, din Convenție, expresia *grup infracțional organizat* desemnează un grup structurat alcătuit din trei sau mai multe persoane, conduse de o anumită persoană și care acționează în înțelegere, în scopul săvârșirii uneia ori mai multor infracțiuni grave sau infracțiuni prevăzute în prezenta convenție, pentru a obține, direct sau indirect, un avantaj financiar sau un alt avantaj material.

Expresia „pentru a obține direct sau indirect un avantaj financiar sau material” permite a se face distincție între grupurile teroriste și grupurile infracționale organizate. Grupul terorist are ca scop distrugerea unui stat sau de a impune voința sa unui stat sau unei organizații internaționale.

Dimpotrivă, scopul unui grup infracțional organizat este de a obține bani sau beneficii de orice natură.

Totuși, dacă un grup terorist folosește tehnicile grupului infracțional organizat și obține bani și beneficii enorme, infracțiunile pe care le comite în aceste condiții satisfac cerințele convenției.

Astfel, judecătorii și procurorii pot folosi această convenție împotriva grupurilor teroriste și dacă acestea formează activitatea lor prin tehnicile crimei organizate. De altfel, rezoluția care a permis Adunării Generale a O.N.U. adoptarea Convenției a evidențiat legăturile strânse între terorism și criminalitatea organizată.

O regulă care guvernează eficacitatea tratatelor de drept penal internațional este aceea că infracțiunile vizate prin tratat trebuie să fie recunoscute ca infracțiuni de toate statele părți și dacă este posibil, să fie pedepsite la nivel comparabil.

Convenția are misiunea de a realiza coerența legislațiilor statelor părți, care sunt obligate să rețină aceleași elemente constitutive pentru infracțiunile considerate ca fiind de nivelul criminalității transnaționale organizate.

Aceste infracțiuni sunt:

- participarea la un grup infracțional organizat (art.5)
- spălarea produsului infracțiuni (art.6)
- corupția (art.8)
- împiedicarea bunei funcționări a justiției (art.23).

Aceste patru infracțiuni stabilite de convenție trebuie să fie incorporate în dreptul intern al statelor părți. Numai caracterul lor transnațional și implicarea unui grup infracțional organizat vor face aplicabile dispozițiile relative la cooperarea internațională în materie penală.

Dar elementul transnațional și implicarea unui grup infracțional organizat nu trebuie considerate ca elemente constitutive ale acestor infracțiuni în vederea încriminării.

2.2. Răspunderea penală

Dacă la nivel internațional nu există dificultăți pentru admiterea răspunderii persoanelor fizice, nu aceleași lucru este pentru răspunderea persoanelor juridice.

Or, societățile civile sau comerciale, grupurile de interese economice sau asociațiile cu scop nelucrativ servesc adesea de fațadă crimei organizate. Articolul 10 instituie pentru state obligația de a include răspunderea persoanelor juridice în legislațiile lor.

Convenția precizează că răspunderea persoanelor juridice are în vedere toate infracțiunile stabilite de convenție. Apoi, statele au opțiunea de a stabili răspunderea persoanelor fizice pe plan penal, civil sau administrativ.⁵ Convenția prevede că răspunderea persoanelor juridice poate fi cumulată cu cea a persoanelor fizice care au săvârșit infracțiunea.

3. Reglementări de drept penal european

Ideea regionalizării dreptului penal internațional a fost susținută la Colocviul asociației internaționale de drept penal internațional ținut în luna septembrie 1992 la Helsinki. Cu acest prilej s-a admis că termenul de regionalizare are în vedere dezvoltarea modalităților de colaborare internațională între cel puțin trei state independente aparținând unei entități geografice bine precizate.

Una dintre aceste modalități se referă la crearea unui drept penal european care în viziunea unor autori⁶ este constituit dintr-un ansamblu de norme penale (substanțiale, procedurale, penitenciare) comune unor state din Europa, folosite în lupta împotriva criminalității și mai ales împotriva crimei transnaționale. Pornind de la această definiție, unii autori⁷ s-au întrebat dacă un drept penal european corespunde unei necesități, invocându-se mai multe obstacole.

- Un prim obstacol îl constituie ideea de suveranitate și pe acest plan se invocă că înfăptuirea justiției penale este un atribut al suveranității și deci nu se poate realiza decât în cadrul național.

- Al doilea obstacol provine din particularitățile naționale ale dreptului penal și mai ales ale procedurii penale. În Europa există două sisteme, unul al dreptului penal continental, născut din dreptul roman și altul denumit *common law*, reprezentat în Anglia, însă s-au întreprins măsuri pentru apropierea lor. Astfel, în Anglia s-a adoptat în 1986 un fel de minister public, iar legiuitorii din Europa continentală au introdus probațiunea.⁸ Deși distincția între sistemul procedural continental (inchizitorial) și cel englez (acuzatorial) tinde a se estompa, într-o anumită măsură, este totuși puțin probabil că un drept unic se va aplica în toată Europa. Diferențele juridice, sociologice și culturale se opun și se vor opune încă multă vreme.

Cu toate acestea, cele două obstacole nu pot fi determinante întrucât în dreptul penal general unele instituții cum ar fi cauzele de nepedepsire pot fi unificate, situație ce se poate întâmpla și în dreptul penal special. Sub ultimul aspect, se are în vedere incriminarea fraudei comunitare, măsură indispensabilă protecției intereselor financiare ale comunităților. Unele legislații interne au incriminat deja fraudă comunitară, cum este Germania, Italia și România, care prin Legea nr. 161/2003 a introdus în Legea nr. 78/2000 Secțiunea 4¹ privind infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene.

⁵ J. PRADEL, *Droit pénal comparé*, Dalloz, 2002, p.239.

⁶ *Ibidem*, p.3.

⁷ A. TSITSOURA, *Este necesar un drept penal European*, Pouvoirs, nr. 55, 1990, p. 133.

⁸ J. PRADEL, *Droit pénal comparé*, Dalloz, 1995.

Altele însă nu, fiind vorba de Franța și Olanda unde urmărirea nu este posibilă decât pe baza încriminărilor de drept comun privind escrocheria, falsul, înșelăciunea, contrabanda, care fac adesea ca pentru unele tranzacții să nu fie antrenată răspunderea penală.

Din acest motiv s-a pus problema incriminării fraudei comunitare. În această privință, la solicitarea Parlamentului și a Comisiei, experți din statele membre ale Uniunii Europene au elaborat un proiect de norme privind protecția intereselor financiare ale Comunității.⁹ Este vorba de *Corpus Juris*¹⁰, care cuprinde 35 de articole, grupate în două părți, una consacrată dreptului penal și alta procedurii penale.

În primele opt articole se propune incriminarea unor fapte privind fraudarea bugetului comunitar și de corupție, abuzul în serviciu, deturnarea de fonduri, spălarea banilor și asocierea în vederea săvârșirii de infracțiuni.

Partea a doua este consacrată, în mare parte, Ministerului Public European, instituție care ulterior s-a propus a deveni Procurorul european, fiind introdusă în Constituția europeană¹¹. În art. III – 274 din această constituție se stabilește o nouă structură a Oficiului Procurorului European din cadrul Eurojust. În această concepție Procurorul european va avea competența de a cerceta, urmări și trimite în judecată persoane vinovate de comiterea unor infracțiuni care afectează interesele financiare ale mai multor state membre ale Uniunii. Înființarea Oficiului Procurorului European, stabilirea competenței și a regulilor de funcționare se vor realiza prin lege, adoptată de Consiliu cu avizul conform al Parlamentului European.

S-ar putea concepe ca regulile uniforme să fie integrate în drepturile naționale și aplicate de judecătorii statelor.

Adevărul este că apariția unui drept penal european, limitat la armonizare corespunde unei necesități imperioase, care decurge dintr-un fapt banal însă cert și capital: creșterea și internaționalizarea criminalității. În ultima perioadă criminalitatea a devenit din ce în ce mai periculoasă și se vorbește din ce în ce mai mult de criminalitate organizată, în domenii cum sunt: traficul de droguri, terorism, mafie, traficul de opere de artă sau de mașini de lux, fără a uita corupția funcționarilor...

Crima devenind internațională, trebuia ca și dreptul penal să devină la fel. În această privință se reține preocuparea Națiunilor Unite, care au organizat Congresul asupra prevenirii crimei și tratamentul delincvențelor.

Totuși internaționalizarea luptei contra crimei, dacă este organizată la scara mondială, este mai dificil de realizat, motiv pentru care s-a susținut că la scară regională această luptă are șanse de a fi mai eficientă și ar justifica un drept penal european.

În această privință un rol de seamă revine Constituției Europene¹², care prin art. 31 prevede că, acțiunea în comun în domeniul cooperării judiciare în materie penală vizează:

- facilitarea și accelerarea cooperării între ministerele și autoritățile judiciare ale statelor membre în ce privește procedura și executarea hotărârilor;
- facilitarea extrădării între statele membre;
- asigurarea ameliorării cooperării sub aspectul compatibilizării regulilor aplicabile statelor membre;
- prevenirea conflictelor de competență între statele membre;

---

⁹ V. PĂVĂLEANU, *Spațiul juridic European*, R.D.P., nr. 2, 2004, p.44.

¹⁰ Mireille DELMAS-MARTY, *Corpus Juris, portant dispositions pénales pour la protection des intérêts financiers de l'Union Européenne*, Editura Economica, Paris, 1997.

¹¹ N. NEAGU, *Scurt istoric al evoluției protecției penale a intereselor financiare ale Uniunii Europene prin mijloace de drept comunitar*, Dreptul, nr. 8, 2006, p. 135.

¹² J. PRADEL, G. CORATENS, *op. cit.*, p. 583, Versiunea consolidată a Tratatului asupra Uniunii Europene.

- adoptarea progresivă de măsuri pentru stabilirea unor reguli minimale privind elementele constitutive ale infracțiunilor și a sancțiunilor aplicabile în domeniul criminalității organizate, a terorismului și a traficului de droguri.

Transpunerea în practică a acestor prevederi va duce la o armonizare a dispozițiilor de drept material și procedural, creșterea treptată a încrederii reciproce în actele judiciare ale organelor de justiție ale statelor membre și lărgirea cooperării între organele judiciare pentru reprimarea infracțiunilor grave.

Unii autori¹³ s-au pronunțat în sensul că, în perspectivă, va exista un Cod penal și de procedură penală european, cu dispoziții unificatoare de drept penal, paralel cu legislația penală națională.

Dar, până la realizarea unui spațiu penal european este o cale lungă, însă ne exprimăm convingerea că dacă se dorește la nivel comunitar reprimarea cu fermitate a infracțiunilor grave și nu numai, statele membre trebuie să-și armonizeze legislațiile penale și poate vor accepta, mai devreme sau mai târziu, un drept penal uniform.

Un prim pas s-a realizat prin instituția mandatului european¹⁴ de arestare, care de la 1 ianuarie 2004 a înlocuit procedura extrădării clasice (decizia cadru nr.2002/584/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 13.06.2002, publicată în Jurnalul oficial al Comunității Europene nr.L190/1 din 18 iulie 2002).

În aplicarea acestei decizii, în România, prin titlul III al Legii 302/2004, modificată prin Legea 224/2006¹⁵, au fost adoptate dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene, care reglementează mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, ce au intrat în vigoare la data aderării țării noastre la Uniunea Europeană, respectiv la 01.01.2007.

Potrivit art.77 din lege, mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de autoritatea judiciară competentă a unui stat membru al Uniunii Europene, în vederea arestării și predării către un alt stat membru a unei persoane solicitate în vederea efectuării urmăririi penale, a judecării sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate.

Mandatul european de arestare se execută pe baza principiului recunoașterii și încrederii reciproce, în conformitate cu dispozițiile Deciziei cadru, menționate.

În România sunt desemnate ca autorități judiciare emitente instanțele judecătorești, autoritățile judiciare de executare sunt curțile de apel, iar autoritatea centrală este Ministerul Justiției.

Instanța care a emis mandatul de arestare preventivă în cursul urmăririi penale ori al judecării sau instanța de executare, emite din oficiu sau la cererea procurorului mandat european de arestare în condițiile prevăzute de art. 81 și anume:

- în vederea efectuării urmăririi penale sau judecării, dacă fapta este pedepsită de legea penală română cu o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin un an;
- în vederea executării pedepsei, dacă pedeapsa aplicată este mai mare de 4 luni.

În cazul în care se cunoaște locul unde se află persoana solicitată, autoritatea judiciară română emitentă poate transmite mandatul european de arestare direct autorității judiciare de executare și poate să solicite introducerea semnalmntelor persoanei în cauză, în Sistemul de Informații Schengen(SIS)-art.82.

Autoritățile judiciare române pot transmite mandatul european de arestare prin orice mijloc de transmitere sigur, care lasă o urmă scrisă, cu condiția ca autoritatea judiciară de executare să poată verifica autenticitatea acestora. În cazul în care locul unde se află persoana nu este cunoscut, transmiterea unui mandat european de arestare se poate efectua prin SIS, prin

¹³ G. ANTONIU, *Implicații penale ale Constituției Europene*, RDP, nr. 3, 2005, p.24.

¹⁴ A. SENATORE, *Le mandat d'arrêt européen et les procédures de remise entre États membres de l'Union européenne*, ICP; 2002; p.1773.

¹⁵ Publicată în M.Of. nr. 534/21.06.2006.

intermediul sistemului de telecomunicații securizat al Rețelei Judiciare Europene, când acesta va fi disponibil, prin Ministerul Justiției, pe calea Interpol sau prin alt mijloc care lasă o urmă scrisă, în condițiile în care permit ca autoritatea judiciară să poată verifica autenticitatea.

Dacă autoritatea judiciară emitentă nu cunoaște autoritatea judiciară de executare, se va efectua cercetarea necesară, inclusiv prin punctele de contact ale Rețelei Judiciare Europene sau prin direcția de specialitate din statul membru de executare.

Orice dificultate care ar interveni în legătură cu transmiterea sau verificarea autorității unui mandat european de arestare, se va soluționa prin contact direct între autoritatea judiciară emitentă și autoritatea judiciară de executare sau cu sprijinul Ministerul de Justiție.

Legea prevede în art. 85 alin. 1 și 2 două situații:

- una pentru cazul în care mandatul de arestare a fost emis pentru una din cele 32 de fapte, printre care participarea la un grup criminal organizat, terorism, trafic de persoane, trafic ilicit de droguri, trafic ilicit de arme, de corupție, fraudă incluzând pe aceea împotriva intereselor financiare ale comunităților europene și care este sancționată în satul membru emitent cu închisoarea sau cu o măsură de siguranță privativă de libertate pe o perioadă de minim 3 ani, situație în care predarea se va acorda, chiar dacă nu este îndeplinită condiția dublei încriminări;
- alta, privind alte fapte decât cele 32, situație în care predarea poate fi subordonată condiției dublei încriminări.

Sunt apoi stabilite condiții speciale pentru executarea unui mandat european de executare de către autoritățile judiciare de executare române, motive de refuz al executării, proceduri speciale ce trebuie îndeplinite de curtea de apel, pronunțarea hotărârii și căile de atac.

În final, ne alăturăm autorilor care pledează pentru crearea unui spațiu penal european în care Uniunea Europeană să-și aducă aportul pe măsură la combaterea celor mai grave fapte prin care se atentează la valorile fundamentale ale Europei Unite.